

Wyniki ewaluacji pilotażowego programu „Aktywny samorząd” 2015.

Ewaluacja przeprowadzona przez Zespół ds. Wsparcia Seniorów
i Osób Niepełnosprawnych MOPS Gdynia

W 2011 roku Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych oraz Prezes Zarządu Związków Powiatów Polskich podpisali Porozumienie dotyczące współpracy w zakresie wspólnych działań samorządów powiatowych na rzecz realizacji karty praw osób niepełnosprawnych i ich integracji społecznej. Założeniem współpracy było wzmocnienie i usprawnienie współpracy z samorządami powiatowymi oraz wsparcie samorządów w podejmowanych przez nie działaniach na rzecz integracji osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.

Program Aktywny samorząd jest ważnym krokiem w kierunku wydajniejszego modelu polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych. Działania przewidziane w programie uzupełnią plany ujęte w powiatowych strategiach rozwiązywania problemów społecznych i programach działań na rzecz osób niepełnosprawnych.

Dnia 15 czerwca 2012 r. Gmina Miasta Gdyni podpisała porozumienie z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na mocy którego przystąpiła do realizacji pilotażowego programu „Aktywny samorząd”.

Obsługą programu tj. naborem oraz weryfikacją formalną i merytoryczną wniosków, podejmowaniem decyzji o przyznaniu bądź odmowie przyznania wnioskowanej pomocy, obsługą administracyjno – finansowa zawartych umów, monitorowaniem prawidłowości wykorzystania środków PFRON i realizacji celów programu przez beneficjentów pomocy, sprawozdawczością z realizacji programu na potrzeby PFRON oraz promocją i ewaluacją programu, realizował Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdyni – Zespół ds. Wsparcia Seniorów i Osób Niepełnosprawnych.

W 2016 roku, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdyni rozesłał 183 ankiet ewaluacyjnych skierowanych do beneficjentów którzy otrzymali dofinansowanie w roku 2015. W okresie od listopada 2016 r. do marca 2017 r. do MOPS wpłynęło 77 wypełnionych ankiet. Celem ankiety było uzyskanie informacji w jakim stopniu program pomógł beneficjentom zmniejszyć bariery ograniczające życie społeczne, zawodowe oraz umożliwić dostęp do edukacji.

Celem głównym, jaki miał być osiągnięty w wyniku realizacji pilotażowego programu „Aktywny Samorząd” 2015, było wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.

Cele szczegółowe programu:

- 1) przygotowanie beneficjentów programu z zaburzeniami ruchu i percepcji wzrokowej do pełnienia różnych ról społecznych poprzez umożliwienie im włączenia się do tworzącego się społeczeństwa informacyjnego,
- 2) przygotowanie beneficjentów programu do aktywizacji społecznej, zawodowej lub wsparcie w utrzymaniu zatrudnienia poprzez likwidację lub ograniczenie barier w poruszaniu się oraz barier transportowych,
- 3) umożliwianie beneficjentom programu aktywizacji zawodowej poprzez zastosowanie elementów wspierających ich zatrudnienie,
- 4) poprawa szans beneficjentów programu na rywalizację o zatrudnienie na otwartym rynku pracy poprzez podwyższanie kwalifikacji,
- 5) wzrost kompetencji osób zaangażowanych w proces rehabilitacji osób niepełnosprawnych, pracowników lub pracujących na rzecz jednostek samorządu terytorialnego lub organizacji pozarządowych.

W 2015 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdynia realizował 7 zadań w ramach programu „Aktywny Samorząd”:

Moduł I

- 1) Obszar A Zadanie 2 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B,
- 2) Obszar B Zadanie 2 – dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania,
- 3) Obszar C Zadanie 2 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
- 4) Obszar C Zadanie 3 – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne,
- 5) Obszar C Zadanie 4 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny,
- 6) Obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.

Moduł II

7) pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

I. Podział środków otrzymanych w 2015 roku na realizację pilotażowego programu „Aktywny Samorząd”

W ramach pilotażowego programu „Aktywny Samorząd” w 2015 roku do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gdyni wpłynęło w sumie **262** wniosków na łączną kwotę **761.007,30 zł** z których pozytywną weryfikację przeszło **256** wniosków o łącznej wartości **689.054,00 zł**. Ostatecznie dofinansowaniem objętych zostało **256** beneficjentów programu, a łączna wysokość dofinansowań wyniosła **681.062,23 zł**.

Łączna kwota środków finansowych przeznaczonych przez PFRON w 2015 roku wyniosła **701.548,58 zł**, w tym na realizację:

a) Modułu I w wysokości **114.793,58 zł**, z czego na realizację wydatków:

- bieżących w ramach Obszaru A Zadanie 2, Obszaru B Zadanie 2 i Obszaru D - kwota **63.553,58 zł**,
- inwestycyjnych w ramach Obszaru A Zadanie 1, Obszaru B Zadanie 1 i Obszaru C Zadania - kwota **51.240,00 zł**,

b) Modułu II (wydatki bieżące) w wysokości **586.755,00 zł**.

II. Wydatkowanie środków w 2015 roku w programie „Aktywny Samorząd”

Tabela nr 1. Wydatkowanie środków

MODUŁ PROGRAMU	Obszar programu i nr Zadania w ramach Obszaru	Rodzaj przekazanych przez PFRON środków	Ilość zrealizowanych wniosków	Kwota wypłat
	A-2 pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B	bieżące	4	5.301,00 zł
	B-2 dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania	bieżące	2	4.000,00 zł
	C-2 pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	inwestycyjne	8	13.640,00 zł
	C-3 pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne	inwestycyjne	2	34.0000,00 zł
	C-4 pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny	inwestycyjne	1	3.600,00 zł
	D pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej	bieżące	30	47.185,23 zł
II	pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym	bieżące	209	573.336,00 zł
Wydatki ogółem			256	681.062,23zł

Cykle przyjmowania i rozpatrywania wniosków

Wnioski o dofinansowanie przyjmowane były od 10 marca 2015 r. do 10 października 2015 r.

Wnioski o dofinansowanie w Module I przyjmowane były w 3 cyklach:

I cykl: **do dnia 15 maja 2015 r.**

II cykl: **do dnia 15 lipca 2015 r.**

III cykl: **do dnia 30 sierpnia 2015 r.**

Wnioski o dofinansowanie w Module II przyjmowane były w 2 cyklach:

I cykl: wnioski na dofinansowanie nauki w pierwszym półroczu 2015 r. **do dnia 30 marca 2015 r.**

II cykl: wnioski na dofinansowanie nauki w drugim półroczu 2015 r. **do dnia 10 października 2015 r.**

Promocja programu

Do zadań realizatorów programu należy m.in. promocja programu. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdyni, w 2015r. przeprowadził szereg działań promocyjnych, do których należało:

- akcja informacyjno-promocyjna w 42 Gdynskich przedszkolach i żłobkach oraz 25 trójmiejskich uczelniach wyższych i szkołach policealnych;

- zamieszczenie na portalu internetowym MOPS i UM Gdynia, a także Informatorze Rady i Prezydenta Miasta „Ratusz” informacji o programie;
- przygotowanie ulotek oraz prezentacji multimedialnej wykorzystywanej m.in. podczas spotkań informacyjnych oraz umieszczonej na stronie internetowej MOPS;
- bieżąca aktualizacja strony internetowej www.mospgdynia.pl – zakładka „Aktywny samorząd”;
- dystrybucja ulotek (Centrum Integracja, trójmiejskie NGO, placówki MOPS, Samodzielny Referat ds. Osób Niepełnosprawnych).
- rozesłanie, drogą elektroniczną, informacji o programie (informacje skierowano do pracowników i placówek MOPS Gdynia oraz trójmiejskich NGO – około 400 odbiorców).

III. Analiza programu z uwzględnieniem wskaźników ewaluacji określonych w procedurze realizacji

1) **rezultatu** - liczba osób niepełnosprawnych, dla których w wyniku uczestnictwa w programie zlikwidowane lub zmniejszone zostały bariery uniemożliwiające uczestniczenie w życiu społecznym, zawodowym lub w dostępie do edukacji,

2) **wpływu** – liczba osób niepełnosprawnych, których aktywność społeczna lub zawodowa wzrosła w wyniku uczestnictwa w programie.

IV. Zestawienie informacji uzyskanych na podstawie przeprowadzonych ankiet

A. Informacje o beneficjentach programu

Osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności **31,16 %** (24 osoby). Umiarkowany stopień niepełnosprawności zadeklarowało **67,53 %** ankietowanych (52 osoby). Orzeczenie o niepełnosprawności, czyli dzieci w wieku do 16 lat to 1 osoba, co stanowi **1,30 %** wszystkich ankietowanych.

Spośród ankietowanych osób **58,44 %** stanowiły kobiety (45 osób), a **37,66 %** mężczyźni (29 osób), natomiast 3 osoby nie zaznaczyły w ankiecie informacji dotyczącej niepełnosprawności.

Najliczniejszą grupą wśród ankietowanych uczestników programu, **28,57 %** (22 osoby), stanowili beneficjenci w wieku od 31 do 40 lat. Drugą co do liczebności grupą, z udziałem **16,88 %** (13 osób), byli uczestnicy w wieku od 26 do 30 lat. Dzieci poniżej 16 roku życia to najmniej liczna grupa wiekowa **1,3 %** (1 osoba). Należy zaznaczyć iż 9 ankietowanych nie wypowiedziało się na temat swojego wieku.

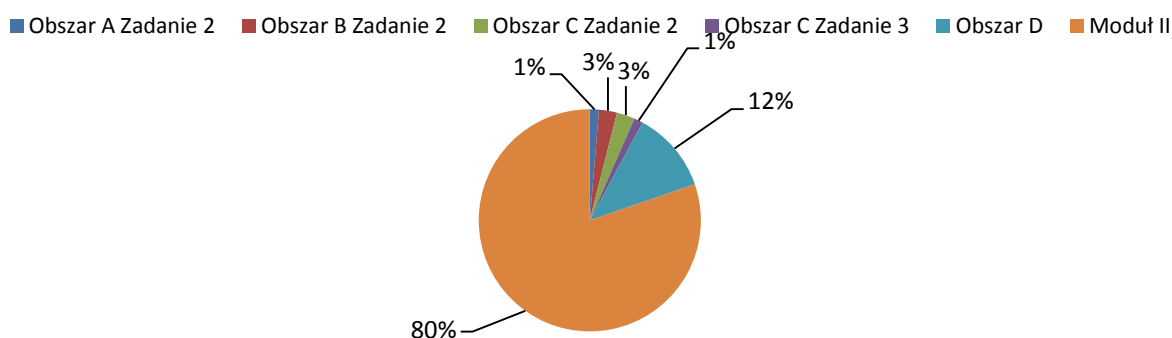
Na 144 ankietowanych osób **45,45 %** (35 osób) jest zatrudnionych, **11,69 %** (9 osób) prowadzi działalność gospodarczą, natomiast **6,49 %** (5 osób) jest zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy.

Spośród wszystkich ankietowanych **42,86 %** (33 osoby) to studenci, **3,9 %** (3 osoby) to uczniowie.

B. Analiza ilościowa i jakościowa badania ankietowego

Przedmiot dofinansowania

Proszę wymienić co było przedmiotem dofinansowania w ramach Pilotażowego programu „Aktywny samorząd”.

Z danych ujętymi w powyższym wykresie wynika iż największym zainteresowaniem cieszyło się dofinansowanie do pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

Oddziaływanie na bariery w życiu społecznym, zawodowym lub dostępie do edukacji

W jakim stopniu dofinansowanie zmniejszyło bariery w życiu społecznym, zawodowym lub dostępie do edukacji?

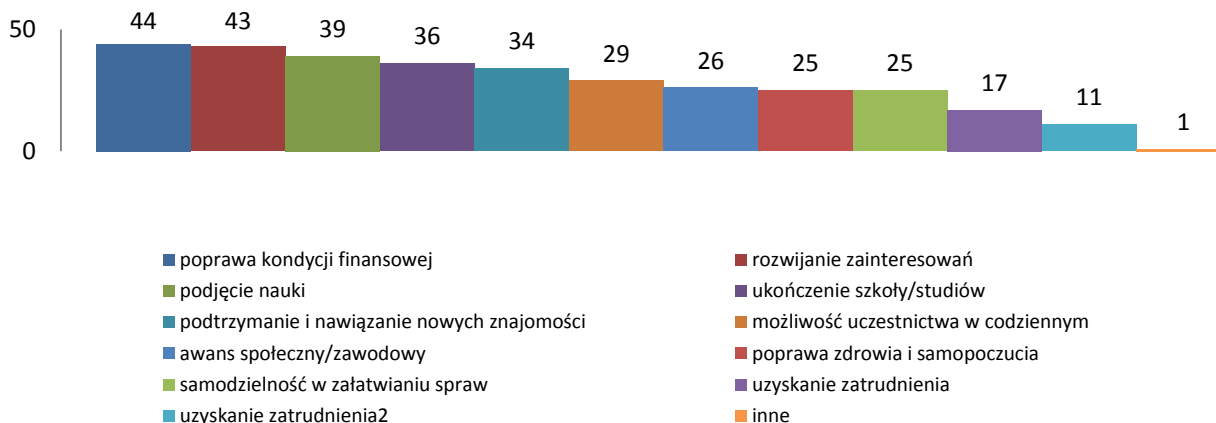
Pytanie nr 2 było pytaniem otwartym. Z analizy odpowiedzi wynika, iż dla wszystkich ankietowanych otrzymane dofinansowanie pozwoliło zmniejszyć lub zlikwidować bariery w życiu społecznym, zawodowym lub w dostępie do edukacji.

Poniżej przedstawiono kilka wypowiedzi beneficjentów pomocy:

- „Pozwoliło pokryć koszty studiów magisterskich co podniosło moje kwalifikacje i konkurencyjność na rynku pracy;
- Umożliwiło pójście na studia (niemożliwe bez dofinansowania), po skończonych studiach dostałam awans w pracy, poznałam wiele osób o podobnych zainteresowaniach, nawiązałam relacje osobiste i zawodowe;
- Stałam się mniej wycofana, otworzyłam się bardziej na relacje z innymi, moje samopoczucie się poprawiło, uzyskałam zatrudnienie;
- Dofinansowanie przyczyniło się w dużym stopniu do mojego rozwoju osobistego, mogłam rozpocząć studia i uwierzyłam w swoje możliwości, zmniejszyło też bariery w życiu społecznym i przyczyniło się do akceptacji moich ograniczeń;
- Jestem aktywna zawodowo. Dzięki dofinansowaniu mogę spokojnie pracować, gdy dziecko ma opiekę. Im większe doświadczenie zawodowe, tym bardziej jestem konkurencyjna;
- Dofinansowanie pozwoliło mi wyjść z domu, poznać ludzi i zdobyć wykształcenie, co w przyszłości pomoże mi w znalezieniu jakiegokolwiek pracy na naszym drapieżnym rynku pracy;
- Pozwoliło mi przekwalifikować się zawodowo oraz po ukończeniu nauki i uzyskaniu tytułu licencjata pozwoliło na utworzenie własnej działalności gospodarczej. Dodatkowo umożliwiło mi nawiązanie nowych kontaktów osobistych;
- Poprawiło życie społeczne, ponieważ zapewniłem opiekę córce i miałem dzięki temu czas na pracę i naukę;
- Dofinansowanie sprawiło, że studia w ogóle okazały się możliwe. Dzięki temu mogłam rozwinąć swoje umiejętności i możliwości zdobycia nowego zawodu, realnie podwyższyć kompetencje, spełnić marzenia dotychczas nierealne.
- W dużym stopniu – utrzymałam zatrudnienie, kontakty z koleżankami i kolegami z pracy, poprawiła się moja sytuacja finansowa, dziecko ma regularny kontakt z rówieśnikami;
- Umożliwiło sprawne poruszanie się wózkiem, dotarcie do pracy i wykonywanie obowiązków zawodowych;
- Dzięki otrzymaniu dofinansowania sama mogę dotrzeć do niektórych przychodni lekarskich i instytucji;
- Umożliwiło kontynuację nauki w trybie dostosowanym do możliwości zdrowotnych, pozwoliło na rozwijanie zainteresowań, kontakty w gronie rówieśników ograniczające izolację, wzrost pewności siebie, samodzielności;
- Możliwość wystawienia dziecka do przedszkola i podjęcia pracy;
- Pozwoliło mi „wyjść do ludzi”, nawiązać kontakty, stałam się pewniejsza siebie. Jestem dumna, że studiowałam na prestiżowej uczelni. Mam nowych znajomych;
- Dzięki otrzymanemu dofinansowaniu mogłam spokojnie pracować, wiedząc, że dziecko ma zapewnioną doskonałą opiekę;
- Dofinansowanie w stopniu znaczącym zmniejszyło bariery w życiu zawodowym, gdyż dzięki temu dofinansowaniu jestem bardziej konkurencyjny na rynku pracy;
- Gdyby nie chesne na studia, nie mogłabym się uczyć i przez to nie miałabym możliwości zdobycia nowego zawodu, przekwalifikowania się. Przez to ze spokojem patrzę w przyszłość na rynku pracy;
- Łatwiej jest wyjść na spacer, na zakupy codzienne itp. Utrudnieniem jest pokonywanie schodów (zejście i wejście po nich)“.

Wpływ przedmiotu dofinansowania w obszarach życia codziennego.

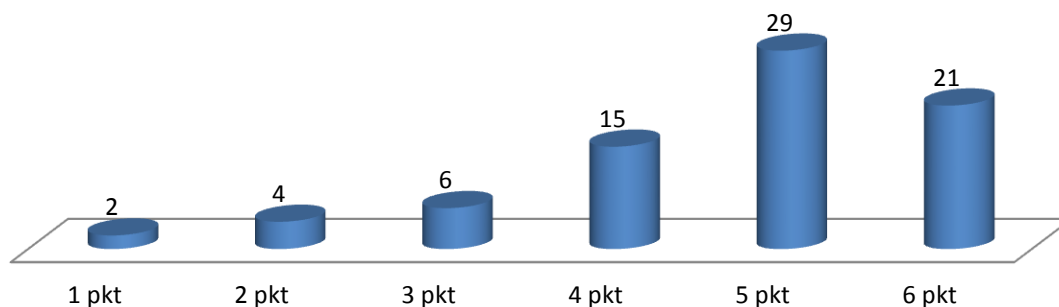
Proszę wskazać w jakich obszarach życia codziennego przedmiot dofinansowania przyniósł/przynosi największe korzyści i pozytywną zmianę.

Zgodnie z danymi ujętymi w powyższym wykresie dofinansowanie ze środków PFRON w ramach programu umożliwiło ankietowanym poprawę jakości ich codziennego życia. Otrzymane dofinansowanie nie tylko stworzyło warunki dla rozwoju własnych zainteresowań ale również wpłynęło na podtrzymanie i nawiązanie nowych znajomości, poprawę kondycji finansowej, wpłynęło na poprawa zdrowia i samopoczucia oraz dało możliwość podjęcia lub ukończenia nauki.

Przedmiot dofinansowania, a sytuacja życiowa

Proszę określić w jakim stopniu dofinansowanie lub przedmiot dofinansowania przyczyniło się do poprawy Pani/Pana sytuacji życiowej (gdzie: 1 oznacza niewielki wpływ, a 6 wpływ bardzo wysoki)

Skuteczność programu i wysokość otrzymanego dofinansowania

Czy Pani/Pana zdaniem dofinansowania w ramach Pilotażowego programu „Aktywny samorząd” są skuteczne?

Z odpowiedzi wynika, że 98,7 % ankietowanych potwierdziło skuteczność programu.

Wysokość dofinansowania

Czy wysokość otrzymanego dofinansowania była wystarczająca do Pani/Pana potrzeb?

Wśród uzasadnień do odpowiedzi „NIE” padały argumenty:

- „Czesne na kierunku studiów jest wysokie i wynosi 5700 zł. W tej sytuacji pozostała kwota w sposób niewystarczający pokrywała pomoce naukowe i inne wydatki związane ze studiowaniem;
- Moje wydatki – obrona pracy oraz wszelkie koszty związane z napisaniem pracy oraz zbieraniem materiałów, a także koszty opłat (podróż komunikacją miejską) były znacznie większe;
- Studia logistyczne wymagają dużo własnych nakładów finansowych na literaturę i pomoce naukowe;
- Do czesnego musiałam dopłacić;
- Zbyt krótkotrwała pomoc;
- Koszt utrzymania w przedszkolu dziecka to ok. 500 miesięcznie, więc kwota 200 zł pozwala na częściowe pokrycie kosztów;
- Koszty utrzymania i naprawy wózka elektrycznego były wyższe niż dofinansowanie;
- Proteza którą zakupiłem jest średniej klasy. No i najważniejsze jest to że serwisowanie takiej protezy kosztuje ogromne pieniądze których ja nie mam;
- Specjalistyczne oprogramowanie i sprzęt są dużo droższe niż dla osób pełnosprawnych i wyposażenie takowej osoby w zestaw ww. jest bardziej kosztowny niż dofinansowane kwoty„.

W wyniku analizy ankiet i wypowiedzi beneficjentów programu wskaźnik rezultatu i wpływu został w 100 % spełniony.

Rekomendacje dotyczące obszarów i przedmiotów dofinansowania

Czy dofinansowania w ramach Pilotażowego programu „Aktywny samorząd” powinny być rozszerzone o inne obszary/przedmioty dofinansowania (co jeszcze mogłoby być dofinansowane w ramach programu?)

TAK	45	NIE	32

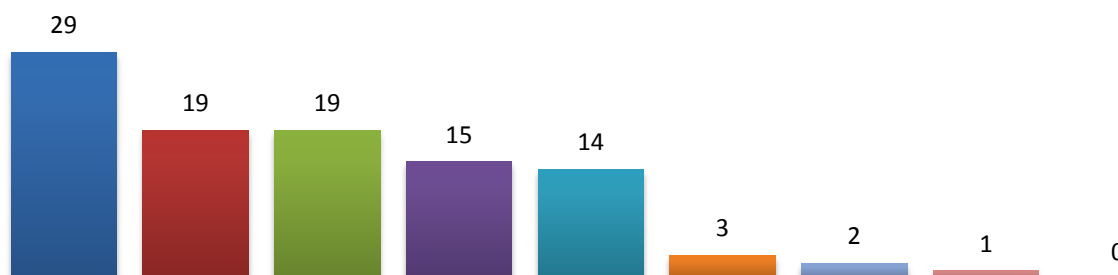
Wśród najczęstszych uzasadnień do odpowiedzi „TAK” ankieterzy podawali:

- Dla osób z umiarkowaną niepełnosprawnością przydałoby się dofinansowanie do podróży komunikacją miejską, bo jest droga;
- Dofinansowanie kursów zawodowych (np. ochrony antykorozyjnej, spawalnictwo);
- Kursy języków obcych;
- Prawo jazdy zawodowe;
- Licząc za sam bilet miesięczny dofinansowanie za niego uważam, że powinno być rozszerzone;
- Prawo jazdy dla wszystkich z różną dysfunkcją;
- Różnego rodzaju kursy i szkolenia;
- Rehabilitacja, leki;
- Wycieczki edukacyjne, rozwijanie zainteresowań;
- Sprzęt biurowy, telefony;
- Internet, praktyki;
- Kursy przekwalifikowujące zawodowo;
- Dofinansowanie zakupu narzędzi, urządzeń, dzięki którym można wykonywać różne prace;
- Dodatkowe kursy (np. masażu, kosmetyki);
- Dofinansowanie wydatków na dojazdy do pracy;
- Rehabilitacja – zajęcia usprawniające;
- Kursy zawodowe i przygotowawcze, staże i praktyki zawodowe;
- Obiady w szkole, zajęcia dodatkowe dla dzieci osób niepełnosprawnych;
- Fizyczną niemożliwością jest wyprowadzenie wózka elektrycznego z piwnicy i dlatego warto by było dofinansować opłaty za wynajęcie „kawałka” garażu;
- Dofinansowanie zajęć dziecięcych w okresie wakacji i ferii zimowych – tj. obozy, półkolonie;
- Konsultacje ze specjalistami od rekrutacji, szkolenia z zakresu szukania pracy;
- Rehabilitacja poza NFZ;
- Samochody;
- Częściowe pokrycie kosztów za prąd, za ogrzewanie elektryczne.

Upowszechnianie informacji o programie

Proszę wskazać źródło z jakiego uzyskał/a Pani/Pan informację o możliwości skorzystania z dofinansowania w ramach programu „Aktywny samorząd”?

■ strona internetowa MOPS ■ strona internetowa PFRON ■ znajomi ■ pracownik MOPS ■ inne ■ ulotka ■ prasa ■ radio ■ telewizja

Odpowiedź wielokrotnego wyboru

Pytanie nr 9 brzmiało:

Czy informacje dotyczące programu i możliwości skorzystania z dofinansowania były wystarczające?

TAK	73	NIE	4

Wśród uzasadnień do odpowiedzi „NIE” padały argumenty:

- „Niewystarczająco rozpropagowana akcja w pierwszych latach działalności programu;”
- Zawsze przyda się więcej;
- Nie wiedziałem, że dofinansowanie jest niezależne od kwoty dochodu rodziny.

Jakość realizacji dofinansowania

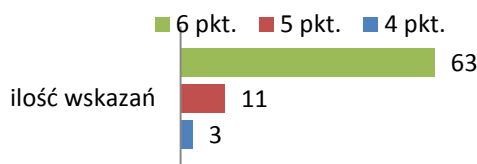
Czy miał/a Pani/Pan jakieś trudności związane z procedurami dotyczącymi przyznania dofinansowania?

TAK	3	NIE	74

Wśród uzasadnień do odpowiedzi „TAK” padały argumenty:

- „Dużo powtarzających się informacji do napisania/przekazania. Za dużo;
- Bardzo dużo biurokracji i jeżdżenia wyjaśniania spraw i podpisywania zbędnych dokumentów.”

Kolejnym pytaniem otwartym było: Jak Pani/Pan ocenia obsługę programu przez pracowników MOPS w Gdyni? (gdzie: 1 niedostateczna, a 6 bardzo dobra)

C. Wnioski końcowe

Analiza programu z uwzględnieniem wskaźników ewaluacji określonych w procedurze realizacji

Na podstawie informacji uzyskanych z ankiety ewaluacyjnej programu, wypełnionej przez beneficjentów według stanu na dzień 31 marca 2017 roku:

- Analiza ankiet wskazuje, iż największą grupą której udzielono wsparcie były osoby we wczesnym i średnim okresie dorosłości. Ogółem, beneficjenci w wieku od 22 do 40 lat otrzymali prawie połowę całej udzielonej w ramach programu pomocy **57,14 %** (44 osoby).
- Dofinansowanie ze środków PFRON w ramach programu umożliwiło ankietowanym poprawę jakości ich codziennego życia. Otrzymane dofinansowanie nie tylko stworzyło warunki do rozwijania zainteresowań **55,84 %** ale również wpłynęło na poprawę kondycji finansowej **57,14 %** dało możliwość nawiązywania i podtrzymywania kontaktów z innymi ludźmi **44,16%** wpłynęło na poprawę zdrowia i samopoczucia **46,52 %** oraz umożliwiło podjęcie nauki **50,65 %** lub ukończenie nauki **46,75 %**.
- Zdaniem niemal wszystkich ankietowanych dofinansowania w ramach Pilotażowego programu „Aktywny samorząd” są skuteczne (**98,7 %**), a dla zdecydowanej większości ankietowanych **83,12 %** wysokość otrzymanego dofinansowania była wystarczająca do posiadanych potrzeb.
- Dofinansowanie ze środków PFRON w ramach programu wpłynęło pozytywnie na poprawę sytuacji zawodowej wśród **36,36 %** ankietowanych. Otrzymane dofinansowanie pomogło otrzymać zatrudnienie **14,29 %** lub utrzymać posiadane zatrudnienie **22,08 %**.
- Wsparcie otrzymane w ramach programu znacznie wpłynęło na zmniejszenie bariery w dostępie do edukacji. Otrzymane dofinansowanie pozwoliło podjąć naukę **50,65 %** ankietowanym, a **46,75 %** ankietowanym umożliwiło ukończenie edukacji na poziomie wyższym.
- Zdaniem ponad połowy ankietowanych **58,44 %** zakres dofinansowań w ramach programu „Aktywny samorząd” powinien zostać poszerzony. Od początku funkcjonowania programu sukcesywnie poszerzany był obszar dofinansowań. Jednak ewaluacja programu wykazała istnienie dalszej potrzeby poszerzenia form wsparcia. Szczególnie często ankietowani podkreślali potrzebę otrzymania wsparcia w zakresie dofinansowań do różnego rodzaju kursów doszkalających i/lub kursów językowych **28,57 %**.
- Zdecydowana większość osób ankietowanych wystawiła pozytywną ocenę pracownikom realizatora, którzy obsługiwali niniejszy program. W większości wskazywano na profesjonalizm i bardzo miłą i kompetentną obsługę.